

4. ÚHRNNÁ BILANCE DOJÍŽDKY ZA PRACÍ A DO ŠKOL

Při sčítání v roce 2001 dojíždělo do obcí na území Královéhradeckého kraje celkem (za prací i do škol) téměř 136 tisíc osob. Z hlediska typu probíhala nejintenzivnější dojížďka na území okresu: z jiné obce vlastního okresu dojíždělo 70 % všech dojíždějících. Meziokresní dojížďka uvnitř Královéhradeckého kraje tvořila necelých 14 % dojíždějících osob, mezikrajská dojížďka pak zhruba 16 %.

Na druhou stranu vyjíždělo za prací nebo do škol z obce svého bydliště 140,6 tisíc osob, takže **bilance dojíždějících do obcí celkem a vyjíždějících z obcí celkem** v Královéhradeckém kraji měla záporné saldo ve výši 4 602 osob. Proti roku 1991 se počet dojíždějících snížil o necelé 3 tisíce osob, naopak počet vyjíždějících byl v úhrnu o 830 osob vyšší. V porovnání s rokem 1991 se tak výsledná pasivní bilance v roce 2001 prohloubila o více než 3,8 tisíce osob. Celkový úbytek dojíždějících byl přitom z 80 % způsoben poklesem dojíždějících žáků, studentů a učňů.

Z Královéhradeckých okresů měl výjimečné postavení okres Hradec Králové, pouze tento okres měl aktivní bilanci dojíždějících a vyjíždějících osob ve výši 9,8 tisíce osob. V okrese Hradec Králové také došlo k nárůstu jak dojíždějících osob za prací, tak i do škol, přitom nárůst dojíždějících do škol byl podstatně vyšší, tvořil necelé dvě třetiny z celkového nárůstu. Všechny ostatní okresy kraje vykázaly záporné saldo, nejvyšší bylo v okrese Rychnov nad Kněžnou (4,9 tisíce osob) a v okrese Jičín (4,3 tisíce osob), v okrese Náchod to bylo 3,4 tisíce a v okrese Trutnov 2,2 tisíce osob. Mimo okresu Hradec Králové došlo v těchto okresech k poklesu jak dojíždějících za prací tak dojíždějících do škol.

Tab. 4.1 Vývoj počtu dojíždějících a obsazených pracovních míst podle okresů

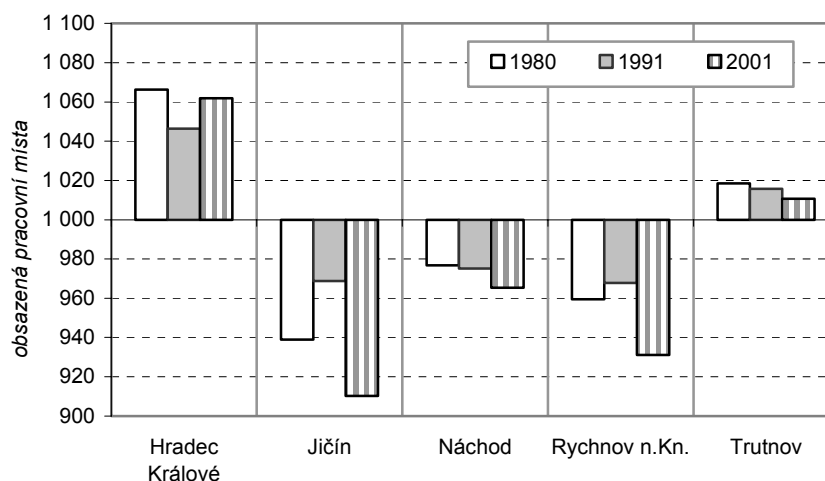
Kraj, okres	Dojíždějící do obce						Obsazená pracovní místa			
	za prací		do škol		celkem		celkem		na 1000 zaměstnaných ¹⁾	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Kraj celkem	99 400	98 824	39 536	37 174	138 936	135 998	294 229	258 251	1 003	991
HK	26 737	27 627	12 608	14 047	39 345	41 674	90 756	81 129	1 046	1 062
Jičín	14 457	13 629	7 041	5 543	21 498	19 172	39 581	33 693	969	910
Náchod	20 253	20 079	8 067	7 255	28 320	27 334	57 562	50 807	975	965
Rychnov	16 048	15 896	5 622	4 616	21 670	20 512	39 816	34 420	968	931
Trutnov	21 905	21 593	6 198	5 713	28 103	27 306	66 514	58 202	1 016	1 011

¹⁾ bydlících na příslušném území

Poznámka: v roce 1991 včetně dojíždějících ze Slovenska

Intenzitu salda pracovní vyjížďky můžeme vyjádřit také ukazatelem obsazených pracovních míst na 1000 zaměstnaných osob, přitom tento ukazatel je větší než 1 000 za území s kladným saldem a menší než 1 000 za území se záporným saldem. Z královéhradeckých okresů měl tento relativní ukazatel vyšší než 1 000 okres Hradec Králové, který se počtem 1 062 obsazených pracovních míst na 1 000 zaměstnaných řadí i na 7. místo v rámci České republiky, a okres Trutnov s 1 011 obsazenými pracovními místy. V rámci Královéhradeckého kraje byl tento ukazatel ve výši 991.

Vývoj obsazených pracovních míst na 1 000 zaměstnaných v okresech

Mezi kraji České republiky dojíždělo celkem 477 tisíc osob za prací a do škol. Na celkovém úhrnu **mezikrajské dojíždky** se Královéhradecký kraj podílel necelými 5 %. Stejně jako většina krajů (kromě Hl. m. Prahy a kraje Jihomoravského) měl Královéhradecký kraj pasivní bilanci celkové dojíždky a vyjíždky do jiných krajů, a to ve výši 3,5 tisíc osob. V rámci České republiky se kraj umístil na druhém místě mezi kraji s nejnižším záporným saldem (v Plzeňském kraji to bylo 2,6 tisíc osob). Celkem do Královéhradeckého kraje dojíždělo za prací a do škol z jiných krajů 22 237 osob, vyjíždělo z něho 25 709 osob. Výrazné 4 protisměrné proudy vyjíždějících a dojíždějících osob do Královéhradeckého kraje byly zaznamenány s Hl. městem Prahou a dále kraji Pardubickým, Libereckým a Středočeským.

Do Královéhradeckého kraje směřoval největší počet osob do škol a za prací z kraje Pardubického (celkem 9 151 osob), na celkové **mezikrajské dojíždce** se podílel více než 41 %. Další významné proudy směřovaly z kraje Libereckého (4 395 osob, tj. necelá pětina dojíždějících), Středočeského (2 411 osob, 10 %) a z Hlavního města Prahy (1 351 osob, 6 %). Z celkového počtu dojíždějících z výše vyjmenovaných krajů tvořily větší podíl osoby dojíždějící za prací (zhruba dvě třetiny), s výjimkou Středočeského kraje, z kterého dojíždělo 58 % osob za prací a 42 % do škol. Z žádného z ostatních krajů České republiky nedosáhla dojíždka do Královéhradeckého kraje více než 1 000 dojíždějících osob.

Naopak nejsilnější proud **vyjíždějících** osob z Královéhradeckého kraje směřoval do Hlavního města Prahy, třetina ze všech vyjíždějících osob (8 527 osob), přitom 41 % z nich dojíždělo do pražských škol. Druhý nejsilnější proud směřoval do sousedního Pardubického kraje (6 096 vyjíždějících), do Středočeského kraje to bylo 3 783 osob, přitom ve struktuře vyjíždějících opět převládaly osoby dojíždějící za prací (62 %, resp. 82 %). Vcelku vyrovnaný byl podíl vyjíždějících za prací a vyjíždějících do škol do Libereckého kraje (celkem tam vyjíždělo 2 973 osob). Výjimku pak tvořil Jihomoravský kraj, kam z 1 667 vyjíždějících osob jich téměř tři čtvrtiny dojížděly do škol.

Celkově měl Královéhradecký kraj největší aktivní bilanci s krajem Pardubickým (3 tisíce osob) a s krajem Libereckým (1,5 tisíc osob), dále pak s dalšími šesti kraji (od 582 do 18 osob). Největší záporné saldo dosáhl Královéhradecký kraj (stejně jako všechny ostatní kraje) s Hlavním městem Prahou, a to ve výši 7,2 tisíc osob. Zápornou bilanci vykázal Královéhradecký kraj dále s krajem Středočeským (1,3 tisíc osob), Jihomoravským (892 osob), Plzeňským a Jihočeským (111, resp. 34 osob).

Tab. 4.2 Srovnání mezikrajské vyjíždky za prací podle krajů v letech 1991 a 2001

	Počet vyjíždějících za prací do jiných krajů			Pořadí krajů podle relativního přírůstku vyjíždky 1991-2001	Vliv dojíždky do Prahy na celk. nárůstu mezikrajské vyjíždky 1991-2001 (v %)	Denní vyjíždka za prací do jiných krajů (2001)	Podíl vyjíždějících do jiných krajů ze všech denně vyjíždějících 2001 (v %)	Pořadí krajů podle počtu denně vyjíždějících do jiných krajů 2001
	1991	2001	Index 2001/1991 (v %)					
Česká republika	222 532	320 827	144,2	x	59,1	184 162	57,4	x
Hl.m. Praha	17 329	26 018	150,1	6	x	17 800	68,4	2
Středočeský kraj	78 340	105 713	134,9	10	93,2	84 459	79,9	1
Jihočeský kraj	8 212	13 481	164,2	4	60,2	4 532	33,6	13
Plzeňský kraj	7 650	10 163	132,8	11	70,9	4 958	48,8	12
Karlovarský kraj	5 041	6 645	131,8	12	61,5	2 523	38,0	14
Ústecký kraj	10 598	20 656	194,9	2	61,9	10 295	49,8	3
Liberecký kraj	8 115	13 676	168,5	3	33,8	7 619	55,7	7
Královéhradecký kraj	9 586	15 118	157,7	5	43,9	7 341	48,6	9
Pardubický kraj	12 245	17 276	141,1	8	47,1	8 910	51,6	4
Vysočina	14 737	19 951	135,4	9	46,3	8 190	41,1	6
Jihomoravský kraj	15 957	19 642	123,1	13	74,0	8 833	45,0	5
Olomoucký kraj	11 835	17 327	146,4	7	43,9	7 527	43,4	8
Zlínský kraj	13 555	15 008	110,7	14	109,3 ¹⁾	5 506	36,7	11
Moravskoslezský kraj	9 332	20 153	216,0	1	42,5	5 669	28,1	10

¹⁾ Celková pracovní vyjíždka ze Zlínského kraje do Prahy vzrostla o 68 %, vyjíždka do ostatních krajů v součtu naopak o 1 % poklesla.

Poznámka: Data jsou přepočtena na územní strukturu krajů 2001, mezikrajová vyjíždka ze Zlatých Hor byla odhadnuta.

Meziokresní dojíždka v rámci Královéhradeckého kraje probíhala v úhrnu nejintenzivněji na území okresu Hradec Králové, z celkového počtu tam dojíždělo 44 % osob za prací a do škol. Do okresu Hradec Králové dojíždělo 70 % všech osob vyjíždějících z okresu Jičín, dvě třetiny vyjíždějících z Rychnova nad Kněžnou a téměř polovina všech vyjíždějících z okresu Náchod. Přitom dvě třetiny z celkového počtu dojížděly do okresu za prací a zbývající třetina do škol. Téměř 80 % dojíždějících osob z okresů kraje směřovalo do největšího centra dojíždky Královéhradecka – do krajského města Hradec Králové.

Mezi zbývajícími okresy pak byly zjištěny dva významné protisměrné proudy mezi okresem Náchod a Trutnov a okresem Náchod a Rychnov nad Kněžnou. Obrat dojížděky mezi Náchodskem a Trutnovskem činil 3,5 tisíce osob (silnější proud směřoval z okresu Náchod do okresu Trutnov), obrat mezi okresem Náchod a Rychnov nad Kněžnou čítal 2,3 tisíc osob, přitom proud směřující na Náchodsko byl 1,5krát silnější. Naopak dlouhodobě nejmenší bilanci dojížděky měly mezi sebou okresy Jičín a Rychnov nad Kněžnou a Jičín a Náchod.

Velmi intenzivní pohyb za prací a do škol probíhal **mezi sousedícími okresy** Královéhradeckého a **Pardubického kraje**. Přitom největší proud ze sousedních okresů z jiných krajů směřoval do okresu Hradec Králové z okresu Pardubice, a to 4,5 tisíc osob dojíždějících za prací a do škol (dvě třetiny dojížděly za prací), obrat mezi těmito dvěma okresy činil více než 6,7 tisíc dojíždějících. Z pardubického okresu směřovalo ještě několik menších proudů do ostatních okresů kraje, největší o síle 315 osob do okresu Rychnov nad Kněžnou, z něhož naopak 619 vyjíždějících cestovalo opačným směrem. Dva významné protisměrné proudy směřovaly z okresu Ústí nad Orlicí (1 001 osob) do sousedního okresu Rychnova nad Kněžnou (1 174 osob), opět to byla ze dvou třetin dojížděka za prací v obou směrech. Větší, ale jednosměrné proudy dále z Pardubického kraje směřovaly do okresu Hradec Králové, a to 912 osob z okresu Ústí nad Orlicí, 737 z Chrudimska a 489 ze Svitavska – přitom z poloviny se jednalo o dojížděku za prací a z poloviny do škol.

Významná dojížděka probíhala se sousedním **Libereckým krajem, konkrétně s okresem Semily** a sousedícími okresy Jičín a Trutnov. Obrat dojížděky mezi okresem Semily a Jičín činil 2,4 tisíc osob, přitom 1,6krát více osob směřovalo ze Semil na Jičínsko. Druhý významný proud směřoval ze Semil na Trutnovsko a podstatně menší proud naopak. Obrat mezi těmito dvěma okresy činil 2,3 tisíc osob, třikrát více osob dojíždělo ze Semil do Trutnova.

I mezi **Středočeským krajem** a sousedícími okresy Hradcem Králové a Jičínem byly zjištěny tři větší proudy dojíždějících. Největší byl zjištěn mezi okresy Jičín a Mladá Boleslav. Z Mladé Boleslavi směřovalo sice pouhých 175 osob do okresu Jičín, opačným směrem však vyjíždělo téměř 2 tisíce osob především za prací. Zbývající dva proudy směřovaly do okresu Hradec Králové z Nymburska, 575 dojíždějících osob (opačným směrem necelých 300) a zhruba 300 osob z okresu Kolín. Ze všech okresů Královéhradeckého kraje směřovaly poměrně silné proudy do Hl. města Prahy.

Celkový objem **dojížděky za prací** dosáhl v Královéhradeckém kraji 98,8 tisíc osob, ze kterých 87 % dojíždělo denně. Výše podílu denní dojížděky byla logicky závislá na vzdálenosti místa bydliště a místa pracoviště. U dojíždějících v rámci vlastního okresu dosáhl podíl **denní dojížděky** 93,2 %, u dojíždějících z jiných okresů byl tento podíl podstatně nižší, 70,4 %.

Meziokresní denní dojížděka v rámci Královéhradeckého kraje činila v úhrnu 81,1 %, přitom relativně nejvíce osob dojíždělo denně za prací do okresu Náchod a Hradec Králové (86 %, resp. 84 %), nejméně pak do okresu Trutnov (zhruba dvě třetiny z celkového počtu dojíždějících). K největšímu absolutnímu dennímu přesunu osob za prací docházelo logicky mezi okresy s nejintenzivnější celkovou dojížděkou, tj. z Rychnovska, Náchodska a Jičínska do okresu Hradec Králové a ve směru z okresu Trutnov do okresu Náchod.

Nejintenzivnější **denní dojížděka s jinými okresy mimo Královéhradecký kraj** probíhala z okresu Pardubice do okresu Hradec Králové a opačně – z celkového počtu dojíždějících v obou směrech téměř 91 % dojíždělo za prací denně. Stejný podíl denně dojíždějících směřoval z okresu Jičín do okresu Mladá Boleslav.

Se zvětšující se vzdáleností mezi trvalým bydlištěm a místem zaměstnání pak podíl denní dojížděky postupně klesá. Z celkového počtu dojíždějících z okresu Semily jich do okresu Trutnov jezdilo denně 88 %, do Jičína 85 %, stejně jako při dojížděce z Rychnovska do okresu Ústí nad Orlicí.

Poměrně silné proudy dojížděky za prací směřovaly ze všech okresů Královéhradeckého kraje do Hl. m. Prahy. Vzhledem k velké vzdálenosti dojížděly zaměstnané osoby převážně v jiných časových intervalech, takže podíl denně dojíždějících se pohyboval od 29 % z okresu Hradec Králové po 16 % denně dojíždějících z Náchodska.

Největší centra dojížděky v rámci Královéhradeckého kraje byla totožná s největšími městy kraje. Z porovnání vývoje dojížděky v jednotlivých městech kraje za posledních deset let vyplynulo, že k nárůstu počtu dojíždějících došlo zhruba u třetiny z nich. Absolutně nejvyšší nárůst byl zaznamenán v krajském městě Hradci Králové (4,4 tisíc osob), a dále v Jičíně, Vrchlabí, Trutnově, Špindlerově Mlýně a Červeném Kostelci. Přírůstek v těchto městech se však pohyboval od 370 do 866 dojíždějících osob, ve zbývajících městech byl ještě výrazně nižší. Pouze v Hradci Králové, Trutnově, Janských Lázních, Lázních Běláhoř a Teplicích nad Metují se na celkovém nárůstu podílel jak vzrůst dojíždějících osob za prací, tak i dojíždějících do škol. V Novém Městě nad Metují, Smiřicích, Borohrádku, Sobotce a Svobodě nad Úpou přibýli sice dojíždějící do škol, ale proti roku 1991 se snížil počet dojíždějících do těchto měst za prací.

Tab. 4.3 Vývoj počtu dojíždějících a obsazených pracovních míst ve městech kraje

Město	Dojíždějící						Obsazená pracovní místa			
	za prací		do škol		celkem		celkem		na 1000 zaměstnaných ¹⁾	
	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001	1991	2001
Hradec Králové	16 585	19 135	8 162	10 012	24 747	29 147	66 106	60 845	1 210	1 288
Jičín	4 191	5 363	2 032	1 726	6 223	7 089	11 422	11 796	1 264	1 408
Trutnov ^{*)}	4 435	4 968	1 731	1 965	6 166	6 933	18 585	17 689	1 059	1 144
Náchod	4 902	5 140	1 801	1 516	6 703	6 656	13 947	13 051	1 258	1 305
Rychnov n. K.	3 306	3 679	1 359	1 161	4 665	4 840	7 794	7 604	1 244	1 306
Vrchlabí	2 388	3 294	619	521	3 007	3 815	8 520	8 595	1 133	1 311
Nové Město n. M.	2 109	1 705	1 298	1 409	3 407	3 114	6 301	4 891	1 114	992
Jaroměř	1 808	2 029	1 108	966	2 916	2 995	6 861	6 244	1 047	1 047
Dvůr Králové n. L.	2 147	2 047	950	854	3 097	2 901	9 757	8 470	1 076	1 067
Nový Bydžov	1 830	1 596	1 178	1 142	3 008	2 738	4 702	3 884	1 215	1 204
Hořice ^{*)}	1 577	1 535	1 547	1 081	3 124	2 616	5 262	4 636	1 068	1 055
Nová Paka	1 622	1 232	1 106	956	2 728	2 188	5 656	4 326	1 113	983
Dobruška	1 436	1 245	864	760	2 300	2 005	4 121	3 536	1 106	988
Kostelec n. O.	1 092	1 111	873	820	1 965	1 931	3 290	2 792	970	957
Hronov	1 362	1 102	1 044	768	2 406	1 870	3 339	2 577	951	850
Broumov	1 383	1 280	787	466	2 170	1 746	4 792	3 965	1 073	1 063
Červený Kostelec	889	1 240	280	292	1 169	1 532	3 886	3 849	881	980
Vamberk	1 174	1 425	151	57	1 325	1 482	2 866	2 788	1 099	1 245
Špindlerův Mlýn	916	1 400	97	42	1 013	1 442	1 516	1 974	2 150	3 018
Chlumec n. C.	1 327	1 133	412	251	1 739	1 384	3 323	2 699	1 142	1 089
Česká Skalice ^{*)}	1 017	1 189	200	189	1 217	1 378	3 057	3 776	1 003	1 055
Týniště n. O.	1 646	1 199	189	160	1 835	1 359	4 311	2 910	1 197	969
Hostinné	1 002	824	377	486	1 379	1 310	3 027	2 170	1 056	887
Opočno	952	845	598	435	1 550	1 280	2 044	1 663	1 207	1 184
Police n. M.	1 050	863	308	288	1 358	1 151	2 702	2 238	1 171	1 080
Úpice	1 041	808	548	341	1 589	1 149	3 181	2 146	969	780
Třebechovice p. O.	480	515	480	414	960	929	2 134	1 780	733	719
Smiřice	416	390	399	531	815	921	1 194	969	727	660
Solnice	649	675	174	103	823	778	1 107	1 037	993	1 060
Janské Lázně	594	671	27	102	621	773	994	1 002	1 762	2 252
Lázně Bělohrad	394	467	285	305	679	772	1 905	1 658	923	904
Pec pod Sněžkou	537	743	21	14	558	757	766	1 006	2 597	3 164
Teplice n. M.	239	271	276	313	515	584	942	703	934	880
Meziměstí	819	441	69	74	888	515	2 063	1 097	1 180	825
Kopidlno	383	185	322	297	705	482	967	579	919	572
Libáň ^{*)}	185	260	204	181	389	441	796	676	854	823
Borohrádek	353	319	105	109	458	428	1 083	794	1 018	864
Sobotka	309	229	138	157	447	386	1 024	705	824	649
Svoboda n. Ú.	347	254	98	130	445	384	1 003	702	728	613
Nechanice ^{*)}	237	214	202	151	439	365	717	657	671	633
Rtyně v Podkrk.	179	299	30	14	209	313	676	779	474	596
Žacléř	514	191	7	20	521	211	1 931	872	991	575
Rokytnice v O. h.	152	158	35	18	187	176	936	818	871	740

¹⁾ bydlících na příslušném území

^{*)} v období 1991 - 2001 došlo k územním změnám

V roce 1991 byl propočtový ukazatel obsazených pracovních míst na 1 000 zaměstnaných osob vyšší než 1 000 u 26 měst, v roce 2001 u 20 z jejich celkového počtu, tzn. že počet měst, která nabízela více pracovních míst než v nich bydlelo zaměstnaných osob se snížil. Naopak u největších center, tj. u krajského města, bývalých okresních měst a Vrchlabí došlo ještě k jeho dalšímu nárůstu. Mimo tato města také ve Vamberku a Janských Lázních, nejvyšší hodnoty pak dosáhl v Peci pod Sněžkou a Špindlerově Mlýně (3 164, resp. 3 018 obsazených pracovních míst na 1 000 zaměstnaných bydlících ve městě). I tento ukazatel svědčí o tom, že především velká města na území kraje jsou také centry dojížděky, a to převážně za prací.